

Дело C-555/21

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда**

Дата на постъпване в Съда:

9 септември 2021 г.

Запитваща юрисдикция:

Oberster Gerichtshof (Австрия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

19 август 2021 г.

Ищец (ответник в производството по ревизионна жалба пред OGH):

Verein für Konsumenteninformation

**Ответник (жалбоподател в производството по ревизионна жалба пред
OGH):**

UniCredit Bank Austria AG

Предмет на главното производство

Договори за кредити за жилищни недвижими имоти за потребители — Предсрочно погасяване на кредита — Пропорционално намаление на дължимите от кредитополучателя лихви и на зависещите от срока на договора разходи, но не и на независещите от срока на договора разходи

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Тълкуване на правото на Съюза, член 267 ДФЕС

Преюдициален въпрос

Следва ли член 25, параграф 1 от Директива 2014/17/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 февруари 2014 година относно договорите за кредити за жилищни недвижими имоти за потребители и за изменение на директиви 2008/48/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 да се

тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, според която при упражняване на правото на кредитополучателя да погаси изцяло или отчасти размера на кредита преди изтичането на уговорения срок, дължимите от кредитополучателя лихви и зависещите от срока на договора разходи се намаляват пропорционално, докато за несвързаните със срока на договора разходи няма съответна уредба?

Цитирани разпоредби на правото на Съюза

Директива 2014/17/ЕС, член 4 и член 25, параграф 1

Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета, член 3 и член 16, параграф 1

Посочени разпоредби от националното право

Hypothekar- und Immobilienkreditgesetzes (Закон за ипотечните кредити и кредити за недвижими имоти (НІКrG) (в действащата му до 31 декември 2020 г. редакция): Член 20 Предсрочно погасяване

(1) Кредитополучателят има право по всяко време да погаси частично или изцяло сумата по кредита преди изтичането на уговорения срок. Предсрочното погасяване на цялата сума по кредита заедно с лихвите се счита за разваляне на договора за кредит. Дължимите от кредитополучателя лихви се намаляват в случай на предсрочно погасяване на кредита съответно на намаления по този начин непогасен дълг и евентуално на намаления по този начин срок на договора; зависещите от срока на договора разходи се намаляват пропорционално.

Verbraucherkreditgesetz (Закон за потребителските кредити, наричан по-нататък „VKrG“), член 16, параграф 1

Konsumentenschutzgesetz (Закон за защита на потребителите, наричан по-нататък „KSchH“), членове 28 и 29

Кратко представяне на фактите и производството

- 1 Ищецът е сдружение за защита на интересите на потребителите. Ответникът е кредитна институция и в отношенията си с потребителите при сключването на договори за кредит, обезпечени с ипотека, използва формуляри на договор за кредит, в които под заглавие „Предсрочно погасяване“ се урежда правото на предсрочно погасяване на кредита от кредитополучателя, както и намаляване на дължимите от последния лихви и зависещи от срока на договора разходи, но които включват и следната

клауза: „Пояснява се, че независещите от срока на договора такси за обработка не се възстановяват, включително не и частично“.

- 2 Сдружението сезира Handelsgericht Wien (Търговски съд Виена) с иск за преустановяване на използването на тази клауза, както и за публикуване на съдебното решение. Първоинстанционният съд отхвърля иска и уважава искането на ответника за публикуване на решението за отхвърляне на иска. Oberlandesgericht Wien (Върховен областен съд Виена) обаче уважава подадената от сдружението въззивна жалба и уважава изцяло иска. Понастоящем Oberster Gerichtshof (Върховен съд) следва да се произнесе по подадена от ответника срещу въззивното съдебно решение ревизионна жалба, с която се иска потвърждаване на първоинстанционното решение.

Основни доводи на страните в главното производство

- 3 Ищецът твърди, че клаузата противоречи на член 25, параграф 1 от Директива 2014/17/ЕС относно договорите за кредити за жилищни недвижими имоти (наричана по-нататък „ДДКЖНИ“), който предвижда, че при предсрочно погасяване потребителят има право на намаляване на общите разходи по кредита, отнасящи се до лихвата и разходите за оставащата част от срока на договора. Що се отнася до идентичната по същество разпоредба на член 16, параграф 1 от Директива 2008/48/ЕО (наричана по-нататък „ДПК“), в решение от 11 септември 2019 г., Lexitor (383/18, EU:C:2019:702), Съдът на Европейския съюз е приел, че следва да се намалят както зависещите от срока на договора, така и независещите от този срок разходи. Тази съдебна практика се прилагала и за ипотечните кредити и кредитите за недвижими имоти. Разпоредбата на член 20, параграф 1 от австрийския Закон за ипотечните кредити и кредити за недвижими имоти (NKG), приета за транспониране на ДДКЖНИ, се е ръководила от разпоредбата на член 16, параграф 1 от австрийския Закон за потребителския кредит (VKrG), създадена за транспониране на ДПК, като и двете разпоредби предвиждали по същия начин при предсрочно погасяване пропорционално намаляване на дължимите от кредитополучателя лихви и зависещи от срока на договора разходи, но обаче не съдържали уредба относно независещите от срока на договора разходи. Тези две разпоредби трябвало да се тълкуват в съответствие с директивите по смисъла на горепосоченото решение на Съда в смисъл, че и независещите от срока на договора разходи трябва да бъдат намалени.
- 4 Ответникът възразява, че посоченото решение е постановено само по отношение на ДПК и че то не се следва да се прилага по отношение на жилищните кредити и кредитите за недвижими имоти. Макар разпоредбите на директивите и на законите, с които те се транспонират, да са почти идентични, поради особеностите на договорите за ипотечен кредит и като се отчита разликата в определението на общите разходи по кредита в директивите, следвало да се прави разграничение. При ипотечните кредити и

кредитите за недвижими имоти имало значително повече независещи от срока на договора разходи. Поради това решение Lexitor не се отразявало на посочената клауза. Дори да се допуснело обратното, поради ясения си текст и недвусмислената воля на законодателя член 20, параграф 1 от НIKrG не би могъл да се тълкува в съответствие с директивите в този смисъл, тъй като не била налице неволна непълнота.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 5 Решението на Oberster Gerichtshof не подлежи на обжалване съгласно националното право (член 267 ДФЕС). В този случай от практиката на Съда следва, че сезираната национална юрисдикция по принцип трябва да прецени както необходимостта от отправяне на преюдициално запитване, така и релевантността на въпросите, свързани с правото на Съюза, които следва да се отправят. Запитващата юрисдикция не споделя становището на въззивния съд, че тълкуването на член 25 от ДДКЖНИ е толкова очевидно, че трябва да изхожда от *acte clair*.
- 6 В точка 36 от решение Lexitor Съдът приема, че член 16, параграф 1 от ДПК трябва да се тълкува в смисъл, че правото на потребителя на намаляване на общите разходи по кредита в случай на предсрочно погасяване се отнася до всички разходи, възложени на потребителя. Целта на тази директива била да се осигури високо равнище на защита на потребителите (точка 29). Включването на разходите, които не зависят от срока на договора, в намаляването на общите разходи, не поставяло кредитора в непропорционално неизгодна позиция, тъй като член 16, параграф 2 от ДПК предвижда в полза на кредитора право на обезщетение за евентуалните разходи, свързани пряко с предсрочното погасяване на кредита. Според запитващата юрисдикция съществуват както доводи в подкрепа на тълкуването на член 25, параграф 1 от ДЖНИ с оглед на изложените в решение Lexitor критерии, така и доводи против.
- 7 В подкрепа на тълкуване по смисъла на решение Lexitor е най-напред обстоятелството, че текстът на второто изречение на член 16, параграф 1 от ДПК и на член 25, параграф 1 от ДДКЖНИ е почти идентичен. Целта на ДПК да осигури високо равнище на защита на потребителите важи и за ДДКЖНИ.
- 8 Съществуват обаче сериозни съображения против такова тълкуване. Съгласно член 2, параграф 2, букви а) и б) от ДПК, приета през 2008 г., тази директива не се прилага към договори за кредит, обезпечени или с ипотека, или с друго сравнимо обезпечение, използвано обичайно в дадена държава членка по отношение на недвижимо имущество, или обезпечени с право, свързано с недвижимо имущество, както и за договори за кредит, чиято цел е придобиване или запазване на вещни права на собственост върху земя или сграда, която е построена или предстои да бъде построена. Ето защо

прилагането на член 16, параграф 1 от ДПК към предсрочното погасяване на такива кредити за недвижими имоти открай време е било изключено. ДДКЖНИ, приета едва през 2014 г., урежда за първи път някои аспекти от законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки, които се отнасят до договорите, включващи в обхвата си обезпечени с ипотека или по друг начин потребителски кредити за жилищни недвижими имоти (член 1 от ДДЖНИ). Сред особеностите на договора за ипотечен кредит и за кредити за недвижими имоти е и фактът, че този вид договори за кредит обикновено са свързани с цяла поредица от независещи от срока на договора разходи, чиито размер почти не може да се променя от кредитната институция, каквито при попадащите в рамката на ДПК „обикновени“ договори за потребителски кредит изобщо няма. Доколкото съгласно определението в член 4, точка 13 от ДДКЖНИ в „общите разходи по кредита за потребителя“ трябва да се включат именно еднократно платими такси за оценка, вписване на ипотека в имотния регистър или за заверка на подписи, които обикновено възникват при такива договори, но в крайна сметка от икономическа гледна точка въобще не постъпват при кредитодателя, според запитващата юрисдикция не изглежда изключено тълкуване на член 25, параграф 1 от ДДКЖНИ, според което в областта на кредитите за недвижими имоти последната разпоредба не би трябвало да предоставя право на намаление по отношение на независещите от срока на договора разходи. Интереси, свързани със защитата на потребителите, не биха засегнали подобно тълкуване, тъй като именно задължението за възстановяване на такива независещи от срока на договора разходи може да доведе съгласно член 25, параграф 3 от ДДКЖНИ в полза на кредитора до обезщетение за евентуални разходи, които са пряко свързани с предсрочното погасяване.

- 9 Решението на запитващата юрисдикция зависи от отговора на поставения на Съда на Европейския съюз въпрос. При отрицателен отговор използваната от ответника клауза съответства на действащата от 31 декември 2020 г. правна уредба, така че използването ѝ във всички случаи не може да обоснове задължение за въздържане от действие от страна на ответника. Обратно, при утвърдителен отговор Oberster Gerichtshof следва да отговори на въпроса дали и евентуално как член 20, параграф 1 от HIKrG, предишна редакция, може да се тълкува в съответствие с директивите.